

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marți, Joi și Sâmbătă.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fr., 6 luni 3 fr. 50 cr., 3 luni 1 fr. 75 cr.
Pentru mesele pe an 5 fr., 6 luni 4 fr., 3 luni 2 fr.
Pentru strălătare pe an 12 fr., 6 luni 6 fr., 3 luni 3 fr.

Pentru abonamente și inserții a se adresa la:
Administrația Tipografiei arhiepiscopale Sibiu, strada Mălăroilor 47.
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Mălăroilor Nr. 37.
Explicați adrețurile se pot afla în edițiile săptămânii sau în tipărit.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 fr., — de două ori 15 fr., — de trei ori 18 fr. rîndul cu litere galbene — cu timbru de 30 cr. pentru 5 cr. care publicare.

Prenumerățiune nouă

la

„Telegraful român”,

care apare de trei ori pe săptămîna, deshidem pe anul următor, 1882, cu prețul cel mai moderat, care se poate vedea în frunza foii.

Bani de prenumerațiune se trimt mai cu înlesnire pelângă asigurații postale (Posta utalică) — Post-Anonimă. Numele prenumerațului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al poștei ultime se fie scrise bine, ca să se poată citi.

Se atrage atențiunea no. domni abonați, al căror abonament se sfîrșește cu ultima Decembrie 1881, și în anul din vreme abonamentul, pentru ca se nu fie expeditura silită a sista, sau a întârzița cu expedarea foiei).

Editura „Telegrafului Român” în Sibiu.

— O înțelegere foarte mare în expolițiunea se face p rîu literă, unde se adrează din Sibiu.

Directia „patrioților”.

Toate noțiunile de drept, de patriotism și de moralitate în general încep a se clătina și trebuie să se clătina din temelii lor în suferul poporului, când el vede și aude ce se poate susține în Ungaria cu gura mare și în lumina zilei. Să trecem îndată la cazul concret. În Buda există un monument, ridicat în anul 50 intru recunoșterea virtuții generalului austriac Hentzi, care a căzut în 1849 luptând cu vitejie întru apărarea Budii contra rebelilor. Monumentul acela este simbolul recunoștinței pentru virtutea generalului și ideii și a cetățeanului credincios împăratului și șterci sale. Dar în Budapesta astfel de simboluri par a deveni nesuferite. Noi vorbim în pilde ci după cele ce aflăm în insere organelo „patrioților” noștri, singuri propagatori patrioți și ideii și a cetățeanului virtute cetățeană, de adevărat „patriotism”. Noi nu puțin decât două comite deodată, unul de „cetățeni” și altul de „studenți” s-au constituit în capitala Ungariei, cari și-au propus a delata cu ori ce preț monumental lui Hentzi. Comitetul „patrioților” intru care s-au deputații detașati a deliberat în 12 l. c. n. sub presidul deputatului Hentler, din partea stînzei extreme, că ore ar fi mai recomandat, ca un meeting convoc să se adreseze cu petițiunea pentru nimicirea monumentului lui Hentzi către reprezentanții municipalității și capitali ungurești către dietă. Deputatul Emeric Szalay (stînga extrema) dorește împreunarea comisunii cu comitetul junimei universitare, deoarece viribus uniu monumental lui Hentzi, coastă ultragrau al națiunii” (1) poate fi mai ușor nimicid de pe se reprezentanții din stînga principilo Odescalchi (din stînga extremă) și cu un „pa-

triotism” admirabil susținut, că domniile află de prisos totă intrunire, căci domnie sale iar pără mai bine, decât monumental lui Hentzi s’ar arunca în aer cu petroleu! Domniile înșe petroleu din patriu („patriotism”) de cel mai potrivit, căci pe această cale aceluia i-s’ar asigura o trecere mare.

Nu mai continuăm cu reproducerea celor ce s’au audt în adunarea „cetățenilor”, intru cari și deputații detașati, ci constatăm că unii din „patrioții” noștri au ajuns în sfîrșit la — petroleu, și constatăm mai departe că acești petroleși fac parte din acea partidă detașată, care după partidă guvernamentală este cea mai numeroasă în dieta țerei, și care pe di ce merge spreace în cercurile electorale maghiare, de vreme ce deputații guvernamentali sînt — „aleși” așa fiindc numai în cercurile populote sau curat nomaghiare.

Să nu uităm că radicalismul „patriotic” de odinioară, adică cel din Dobrină a lui Tizza Kálmán, a stădi și a cărma țerei, precum oameni chiar mai prevădători pe timpul regimului deakist nu puteau presupune. A stă și radicalismul „patriotic” din vremea lui Deak care cu marea majoritate a Maghiarilor tăgăduia ori ce ninsuție de maghiarizare, adică „patriotismul” radical se pare aceleiași majorității a Maghiarilor un ce prea firesc, de vreme ce restul, radicalii de astăzi, începe deja sa se cogeta la întrebunarea „petroleului” intru ajungerea scopurilor „patriotice”. Pentru a dovedi că avem deplină dreptate, reproducem la locul acesta o voce din cele mai acreditate ale maiorității de astăzi. Ecăc cum s’o recomandă pentru anul viitoru marelui sen public cetitoru „P. Naplo” maghiar „moderat” (1) scris în limba germană.

„Fără un teritoriu de vamă independent — dice fosta Pastană în numărul său din 14 l. c. n. — noi nu putem exista. Fără acesta nimenea nu poate restabili echilibrul în finnocele statului, nu putem recoseda independența noastră și industria, nu putem continua o politică economică, corespondătoare raporturilor noastre. Noi avem un drept la un teritoriu de vamă independent. Noi pretindem dreptul nostru.

„Reformarea armatei comite este o necesitate indispensabilă din punctul de vedere al independenței constituționale a Ungariei și a validității maghiarismului în armată, reforma aceasta este un postulat just și echitabil al națiunii. Nu este compatibil nici cu independența nici cu siguranța dreptului Ungariei, dacă nu are dovada experienței: patria noastră este ocupată de o armată încă și astăzi străină de noi.

„Organisația dualistică a monarhiei, precum și raportul legal dintre Regele și loialul sen popor ungurec pretind că am să, pentru care, nu trebuie aduce jertfe atât de uriașe, se simtă și se se fie solidară cu națiunea. De aceea încă aceasta nu se

poate spera fără schimbarea institutiunii, trebuie să nișim la reforma armatei comune.

„Desvoltarea naționalității maghiare și întemeierea culturile publice pe temelii naționale a este de lipsă, intru timp când giun împregiunul nostru Nemți, Cehii, Croații, Sîrbi, Români — cu toți — face politică de naționalitate și înființează staturi naționale. Politică națională maghiară o susțioțore de stat și pacnică, va se diica conservatoare, istorică, îndreptățită din punct de vedere geografic și legal, justifi cănd în privirea culturile și servace libertății populare; pe când — dimprotivă — propaganda slaveană, germană și romană o destructivă, primejdioasă pacă, disolvă ordinea și ucide libertatea. De acea este chemarea noastră a avé înainte ochilor și a de prologă tot deuna necesitate de limba și de cultura a națiunii maghiare.

„Aceste trei idei conducătoare formează înța noastră; noi vom merge înainte în direcția aceasta și ne vom insita a ajunge înța.”

Astfel vorbesc „moderații” de astăzi. Și pentru a ajunge „înța” lor „patrioților” încă și cer cu înlocuire și nerugăre intru altele dărmării nimicirea institutiunilor și a autonomiei bisericei noastre, care a străplănat și susținut tot deana credință neclărită cătră dinastie și țeară în spiritul poporului românesc, a cărui sînil de blînde și de moralitate „s-au cultivat și l’o cultivă” principile și asolămintele întemeiate pe canoanele biserice răsăritane. Da, da! E primejdie pentru stat și moralitate dacă Românii gr. orientali se îngrijesc în sinodele și congrese etc. de desvoltarea lor pacnică pe terenul culturi!! A ajuns timpul, ca chiar maghiarii să țeară — căci maghiarii și încă de frunte este sota pomental nepe Odescalchi — să recomande nepepedești în gura mare și înainte unor cetățeni și deputați din capitala Ungariei întrebunarea „petroleului” intru propagarea scopurilor „patriotice”!! Ce mai rămâne acum oare de făcut în „directia patriotică”?

Revista politică.

Sibiu, în 17 Decembru.

Nu mult după discutul academie al dlui Keleti (Klette) pe care l’am aprelat și noi în coloanele noastre, a apărut în raportul anual al ministrului de instrucțiune Trefort. Amândouă s’o întregesc reciproc dar de minne: în seculul maghiarizării.

Ninsuțele maghiare de mult nu mai sînt ignorate în străinătate cu desosebire în Germania. Acelea sînt causa apărut în raportul anual al a comisiunii scoliaste germane care și-a făcut scopul de a susține și înființa școlae germane în Ungaria și Transilvania.

O corespondență a unei foi Vieneze, luându și drept temelii naționalitățile Ungariei și șafacerile scoliaste dice, că cu toate ninsuțele de maghiarizare Ungaria nu vor putea ajunge alt scop decât acela din povestea cu buțiele Daniilor. Ceea ce vor turna deasupra în bute va curge afară prin

partea de desupt. Pentrucă dice corespondentul, dacă Keleti a citat în prelegeroa sa pe Lagarde, nu l’a combătut. Ce dice Paul Lagarde despre Maghiari? El a scris la 1876: „Turani aparțin unui veac antic care este dincolo de toată desvoltarea semantică și indo germană. Viața popoarelor are marginile sale naturale ca și viața oamenilor și numai prin puteri spirituale se pot susține tinere și se pot întineri. Astfelu de puteri nu vedem în operele Turanilor și de acea pe nedrept Maghiarii sînt mai prețuți decât Finii, Estii, Lapii și Turcii, rudimile lor cele mai de aproape din Europa. Ei ca și Celtii vor peri înainte ochilor noștri. Al atribuți o loră proprie politică poate fi în gura un politic tot atât de serios ca și când un medic ar stăru pe lângă unul de optzeci de ani se însoare.” Corespondentul constată apoi dimpreună cu Keleti stagnatiunea elementului maghiar și dice că dacă s’ar socoti toți Jidovii și Nemții la o parte căți prin scrispitiune s’au intrupat Maghiarilor, s’ar vedé că a mai rău decât stagnatiunea. Cu toate acestea Maghiarii străinece a provoca naționalitățile supra.

Assura raportului min. de instrucțiune ne rezervăm dreptul a reveni cu alta ocaziune.

„Peter L.” este foarte îngâmflat de modul cum s’a delatatur conflictul austro-român și compătinesce pe Austro-Ungaria că i s’a venit rolul a da da educațiunea staturilor tinere din vecinătatea ei.

Foile englezezi aduc seiroa că s’a descoperit o conjurațiune foarte respândită și îndreptată în contra țarului.

Austria și peninsula balcanică după „Neue freie Presse.”

„Neue freie Presse,” de a 23 Decembrie, publică un lung articol din care credem că este bine se extragă câte va părți ca un studiu. Acest diar dice:

„Ambasadorul austro-ungar, din Bucuresci a primit ordin să viză la Viena și a da aici relațiuni în persoană. Prin aceasta se dă dovada că guvernul nostru a ramas nemiscat față cu laudele d-lui Brătian în privința Austriei, că priveșce ca nesuficientă succesele primului ministru român și se consideră acuză cu și mai insute ofensat prin Mesajul regelui Carol...”

„De și din isvor oficios se asigură, că guvernul nostru un voese să împingă conflictul până la extremitate, toți astăzi nu este încă esclusă posibilitatea unei rupturi diplomatice cu România. Nici nu vom a mai descrie influința de căsă avută asupra soluțiunii celeștine dărnăre. Noi, în urma lucrurilor d-lui Brătian am crede a căsă ruptură absolut neprobabilă, deacă n’am cunoșce periculoasa inclinație a politicii noastre orientale, de a sacrifi a lucrurile cele mai însemnate pentru aparințe și de a se arbi fără vreme amăgitoru reșăra cu. Statul din peninsula balcanică care, și fără de aceste, sînt necredătoru față cu Austria...”

„Tot așa s'a procedat și față de Serbia și-a silit-o în dragostea. Restaurarea ministeriului Ristic și a fost o operă politice austriece și pentru aceasta baronul Haymerle era laudat ca cum ar fi reformat un succes mare pentru că a reușit a restaura cabinetul din Belgrad. Dacă s'ar proceda și față de Serbia este mai bună prietenă a Austriei; dar ne temem că această amicie dobandită prin amenințări nu va putea rezista unei probe serioase.....

„Dacă politica noastră orientală oficială s'ar fi întemeiat pe nece base sau s'ar fi înleptat, dacă n'ar fi născut însemnătatea Dunării, valoroasei unei relații cordiale cu statele din peninsula balcanică, pentru dorința de a-și întinde teritoriul, apoi nimeni n'ar fi tăgădit astăzi monarhiei noastre influența ce și se cuvine pe Dunăre. Nu și-a născut un arătat aci ca comitele Andrassy, prin căsătoria sa comercială pe care o încheie în Iulie în România, cu toată opozițiunea din Reichsrath, cu tot protestul Porții, și atârș și mai mult ambițiunea acesteia (fără pentru independența și-o legitimitate în același timp. Dar ce se întâmplă în urmă anilor în țară când deveni iminent rebelul Dunării, și că România se afla între datoria și de vasală și teama de Rusia? Făcut-a atunci cel mai mic demers măcar spre a scuti pe România de îmbrățișarea rusă? În zadar ne trudem mintea — nu găsim nici un răspuns satisfăcător la întrebarea: în ce scop dăruie comitru, că comitele Andrassy făcă totul spre a plana Basiilor drumurile peste Balcani, că n'a luat nici o mă mică măsură spre a împedea rebelul, a măgă negreșit de iluzinea că astfel arăpă mai bine interesele austriece. Iată, în influența austriece în Orient, întinderea sferei austriece de acțiune a fost întinșă cu care comite Andrassy și-a ascuns politica sa orientală cu care și o ascunde și urmașul său mai cu aceeași cuvinte, și se menține cu o îndărătnicie de necredut că ocuparea Bosniei și a Ert-govinei este cel mai sigur mijloc spre a ajunge la acest scop.

„Acum trupele noastre se află de trei ani în acele provincii, a căror încorporare trebuia aducă monarhiei nece avantaje atât de mari. Roadile politice de ocupațiune sunt coapte, dar gustul lor este amar. Pe Serbia am înălțat-o de noi — pentru moment. Spre această țară m'ar trebui să o intră în Bosnia. În Bulgaria, în Rumelia Ori-ntală și în tot sudul peninsulei balcanice Austria este acum urlică cum n'a fost nici odată. Resistența României amenință a paraliza comerțul și navigațiunea noastră pe Dunăre. În Bosnia și Ert-govina fieră și gârloaie ce se schiță în întreaga țară, și în armata și soldații noștri, car comunitatea serbo-ortodoxă din Mostar protestează făcând apel la convențiunea din 21 Aprilie 1879 — opera măiestră și finală a comitei Andrassy — contra aplicării legii militare. Curcioria acestor provincii n'a rădicat prestigiul guvernului nostru în țară, și n'a înălțat în țară, și Crivosicani ne înfrunță ca și acum din spre-decece ai la spatele stăncilor lor, ear Muntegural din în adevăr, în mod oficial, cele mai leale asigurări, dar a primit în capitalitate pe femeile și pe ciii și în armata și în țară pe în mijloacele trebrincioase de hrană fratrilor din Crivosica, cari și tot cordoanel trăs în giurul lor, n'au fost reduși prin foame. Nici odată n'au fost mai convingătoare, mai drastice efectele unei politici pe dos și, spre a călări în țară, și n'a născut un singur literu, acela că guvernul nostru prin închinăriunea lui, se pură față cu România la *point d'honneur* și, prin cererea unei satisfăcțiuni umilitoare,

se restorano cabinetul Brătianu, făcând din România nice inimici ne-impăcați ai Austriei.

Cestiuina Dunării.

„Alegătorii din Bucuresci publică în Nrul seu de Mercur o corespondență care contribuie la ilustrația cestiuina Dunării. Fînd că în zilele aceste este pusă cestiuina această la ordinea zilei dăm și noi ocaziunea cestiuilor noștri a o cunoașce și din partea cea o privește corespondențial amintitei lor.

Kata corespondența:

Valea-Ursului, 12 Decembrie 1881.

De Reacțor! Cearța Dunării provine mai cu samă din interul ce au Ungurii de a-și năntina privilegiile ce posedă astăzi privilegiata lor societate de navigație cu vapor pe Dunăre.

Înăc din 1856, când tractatul de Paris stipula libertatea navigațiunei pe Dunăre, atunci când eu erau comisar în comisia dela Viena a statelor riverane, Austriacii se mănau spre a afla un mijloc pentru a putea continua acele privilegii; acel mijloc consista în fra a se reserva dreptul de a avea port de a face transportul de la un port la altul al aceluiași stat numai de vase sub pavilionul aceluia stat. Dacă s'ar admite aceasta, atunci s'ar consfinți și privilegiile societății ungare în interiorul Austriei, și fiindcă noi am un interes în navigație pe Dunăre, apoi cred Ungurii că o societatea lor, ar continua ca și până acum a se folosi singuri de avantajele unui câmp de exploatare lăsat numai în dispoziția riveranilor, adică în dispoziția lor.

Acest lucru însă, este cu neputință a se admite de Europa, fiindcă este contra stipulațiilor tractatelor dela Viena 1856 și Paris 1856. De la 1878. Dar dacă s'ar admite, pentru noi n'ar pute fi o mare pagubă, ba poate din contră.

În adevăr, până mai încoace noi am pute concedi unor societăți de navigație stecine pavilionul și dreptul nostru și stonci am pute chiar exclude societatea ungără dela cabotajul nostru. Ba chiar am putea constitui și noi o societate de navigație, în comandită cu consenzul Statului și cu particularilor. Statul ar putea lua parte cu mai multe milioane depuse seces și restul capitalului s'ar acoperi numai deșut de Români. Înțeleștii dar că după cabotajul s'ar reserva riveranilor, acesta s'ar deveni pentru noi cel mai bun mijloc de a deveni pe Dunăre de jos și pe marea Neagră o mare navigațiune Română. Dar asta nu se poate admite de Europa. Societatea Ungară va continua însă în Austria de fapt, din cauza caracterelor dela Porțile de fer, cari împiedică pe navigația de mare de navigație, și se suie cu vasele lor în ambele părți, și când se întămpina a se suie și în gârloaie aceluie o înlesnire din contră li se întămpina oprită pe la debarcarea, reparatiile, aprovizionările, etc.

În asta privire, delegatul nostru trebuie a se mărgini întru a cere desfințirea privilegiilor în tot cursul Dunării atât din jos cât și din sus dela Porțile de Fer, și a se acordă tuturor pavilionarilor înlesnirile ce se acordă prin porturile de mare.

Cât pentru polția fluvială, după toate prezviziunile nici Austria nu poate pretinde ca aceasta să se facă de către autorități deosebite de câte acele state statornic în a cărora ape se face această polție.

Ar fi o absurditate a se propune un guvern separat pentru apa Dunărei care ar cuprinde atunci toate canalele, toate insulele și toate gurile

Dunărei; asta ar fi a se concede unui guvern separat protecția Dunărei precum s'a acordat Austriei profeția Hertgovini. Este puțin probabil că asta s'ar admite de cineva și tot o provocările făcute prin discursul Trovanului se vor împotmetiva.

Tare ași dori se văl propagându-se ideea unei societăți de navigație română cu capitaluri române.

P. Donici.

Emigranții români din Banat.

În legătură cu cele publicate despre emigranții din Banat, reproducem după „Alegătorii” spre completarea următoarelor informațiuni ale săptămânii noastre:

„Am cercetat, domnule redactor să mă informez cât se poate mai exact asupra acestor neferiți români, cari în zilele trecute au fost ruinați nu pentru o singură generațiune dar pentru un secol întreg. O persoană din cercurile bine informate mi-a relatat următoarele:

„Oamenii aceștia, lui dișe dănuș, sînt Români, foști granicieri în Banat. Un individ aici cu numele Popovici, s'a dus la dănușii sub false apărante, jupîndu-le în vedere starea cea fricărită ce s'ar găsea în România și a convins să-și părăsească țara, promîțîndu-le că dănuș va mijloci la guvern și autoritățile românești să capeta pământ cât li va trebui în Dobrogea. Se înțelege de sine că dănuș s'a învoit cu bieții țărani, cât să plătească de care cup de familie pentru această cupătură de pământ. Prin falsele speranțe ce se făcă oamenilor acestei cupătură de emigrațiune, i succese să înduplece pe 440 granicieri din Banat să părăsească vechile lor locuințe, și să vîndă pe nimic tot ce le mai rămăse nevăduit de Unguri și apoi cu înoseșii gârbovii de ani, cu femei bătrâne ce abia mai puteau să lucreze, cu neveste avînd copii la piept cu oameni bolnavi, pleacă cu toți în România, sub conducerea lui Popovici acest necunoscut pseudo-Moise.

De acasă și până în Bucuresci acești emigranți veniră tot pe jos, împărțiri în două trupe: una de 247 oameni cu cai, alta de 193 oameni, trupa aceasta din urma în apărta în Pitești și așa nu ajunse în capitală. Calatoria o făcură desculți, deșabătați chiar în zilele când începî frizul, ploaia, zănoarea, și drumurile erau acoperite cu apă și noroi. Între Craiova și Slatina, agentul provocator al emigrației, călăuzea și apăna și lași pe bieții oameni în cea mai mare miserie și deștinuare. Trupa cea dintăiu ajunse în capitală; aici însă oamenii perian de foame și nu era amieni care se întămna o mână de ajutor și care se compătămăseș sortea lor. Presa română (parționalișii redactori, cici și colo) nu numai că nu făcă nimic și nici un preș bine că doavăză căi fost cel dintăiu care ați semnalat intrarea în țeară a acestor neferiți și că a aruncat asupra lor atențiunea publicului, și presa română, care e chemată a da consenzul sau ori unde se iyesce o comisie de curățirea și înlesniri de lăitate, presă română care se întămpina cu atată căldură de victimele răsfățate dela Ring, se părea că de astădată făcuse un complot în contra acestor oameni; ea o menționa nimic de soartea acestor neferiți, cari pe lângă călătoria și în România. *Generalul Brătianu* reușă să aducă în țară și într'o nouă echipă intră în legătuina austrieacă ce se făcă cu acești emigranți ajunși la o stare atât de deplărabilă, de care ce dicea guvernul, dănușii nu au acț de emigrare. Bi-ții oameni aveau ce e drept, numai *pasapoartele* și *cei de călătoria*. *Hoyos* că și *seni bine și de călătoria*. *Hoyos* că și un act de emigrare și prin urmare s'au supuși dănuș. Cotele Hoyos se duse în per-

soană la gară unde polția aprise această *tristă călătoria* și vîndînd ca oamenii pier de foame și nimeni nu le dă vreau ajutor, împărți câte 3—4 franci la fie care polție, se adăpă asupra guvernului d. Brătianu cu rugarea să-i înalțpăzesc grațuit cu drumul de fier până la Vercoiora. *Guvernul însă* oîr de dărușoară era pozițiunea acestor oameni și *după* ca cale se declară dui *Hoyos* că nu pot *transporta* fără plată. Alia care plătește, se adăpă asupra guvernului și mulla greutate a succese cotele lui Hoyos se înduplece pe oameni și transporta o pe plata jumătate. De unde vor fi plătit ei această sumă, D-dău șcio, fiindcă guvernul dui Brătianu nu numai că s'a arătat de tot ostil încuși nu le dă nici un ajutor și nici cumpere cel puțin până, dar nici transporta nu a voit să-l facă grațuit. Chiar și în cazul dacă tacsa aceasta a va fi avansat legătuina austrieacă, ea va fi înscădată de *autoritățile ungarești* tot de pe peler acestor neferiți.

„Până aici, d-le redactor, am relatat ce se știe asupra acestei comunicări ce am primit. Nu voesc de astădată să trag la răspundere pe guvernul d-ului Brătian pentru purtarea sa față de emigrațiunea română. Aceasta este lucrul istoriei și am perfectă încredințarea că cestiuina aceasta va forma o pagină durabilă și neagră în epoca de aur a țării noastre.

„Cred însă că este datoria unui guvern, fie el de ori-ce naționalitate, să pună mîna pe acia cari spăneală cu emigrațiunea și cu pământul Dobrogei, cari prin falsele speranțe ce face teranilor i înduplecă să-și părăsească locuințele și apoi disar după ceșe probabil mai înraute au lăsat arvuna dela dănuș și de modul acesta, neosecurosc deose de familii românești.”

Un protest contra celor trei litare bosniace.

Comunitatea serbo-ortodoxă din Mostar a adresat guvernatorului austriac din Sarajevu următorul protest contra aplicării legii militare austriece în Bosnia și Ert-govina:

„21 Aleasă de poporul serbo-ortodox de aici cu înscăinarea de a îngrîși de toate tribușele lui și de a armari cu nice ochi, privilegiilor toate împregiurările și toate evenimentele care ar atinge în v'ro privire de atreaga noastră viață populară, fie v'ro ramură a ei. Pentru că noi, ca și a trage atreaga noastră viață populară, eveniment care, după ființa lui și avăd în vedere toate împregiurările ce domnesc în această țeară, ar putea să aiba nice urmări care să secerite o înlesniră nevalorabilă a autorităților regulate a tuturor relațiilor din această țeară.

„Aveșt eveniment, asupra cărui, tocmai pentru evitarea sau menșinării, se credem dăteri a trage atențiunea înaltului guvern, este legea militară publicată de cearănd pentru Bosnia și Ert-govina.

„În considerațiunea că relațiunile acestor țări cu monarhia austro-ungară se pot ofărtări prin convențiunea austro-ungară-turcă din 21 Aprilie 1879 și că ast-le această convențiune ferădă și înlesniri de drept și legală a tuturor măsurilor luate din partea austriei care administratoră această țeară, măsură care ar atinge drepturile acestor țări—prin urmare și baza de drept a acestor țări militare;

„În considerațiunea că în convențiunea austro-ungară-turcă dela 21 Aprilie 1879 se prevede expresamente, că ocupațiunea Bosniei și Ert-govinei nu alterează drepturile de suveranitate ale Măiestreții Sale Sultanațului și că aceste țări, și în raport cu aceste țări, Măiestreții Sale Sultanațului din Constantinopol este și astăzi suveranul acestor țări.

„În coasi înrașnăcă că ridicarea de trupe este unul de cele mai însemnate drepturi de suveranitate, drept care, după stătuile cuvinte din convențiunea austro-ungară-turcă din 21 Aprilie 1879, se cuvine Măiestreții Sale Sultanațului, ca suveran al acestor țări în fine

„In considerarea ce s-a citita convinge-nia austro-ungara turca nu astieci a-stiaj auila si eg, prin urmare, in urma publicarii legii militare, acia asupra c-ara se trebuie sa s-a aplicat din pnt prin incuratoraj faja cu concesiua de vreme ce —contrariu cu stipulatiunile precise ale conveniunilor austro-ungaro-turce din 21 Iprile 1879— nu mai sece pe cine sa recunoasca de averea al acestor piri si cu deponi juramentului de fidelitate ca supus; deci este lamurit pentru ori si cine, ca o țeara nu poate avu doi suverani si prin urmare si un popor nu poate depane la doi stapatorii juramentului de fidelitate; mai an-tisita pentru aceasta, si al doilea

In considerarea, ca iadolia provocat prin publicarea legii militare, este in stare a face si dispar ori ce credință in valoarea tratatelor internationali si in fidele-tatea legilor, ce a se ar s'ajuta c-atiugi de pu-ția la inabilitajia relatiunilor locale.

In considerarea ca poporul nostru s'bro-ortodox, pe timpul administratiunii turcesci, a dat nici o data soldaj; in fine

In considerarea ca acest sac, care din cauza lungului timp, a deveni ca un fel de lege si drept de a nu da soldaj, garan-tata popoului nostru prin proclamatiunea cesar-regala publicata cu ocazia ocupării acestor provincii, de vreme ce in sac, se dice ca vor fi respectate drepturile si obisluire de care poporul acestor piri s'a bucurat pe timpul administratiunii turcesci.

nu suntem in stare a renunsa la acei drept de care se am bucurat sub adminis-tratiunea turcesca; la dreptul de a nu da soldaj, de vreme ce noi in vederea multor espuse, n'am putut se face pe popor a se convinge, ca in acest aspect lege se va ajuta la apianarea neplegiilor ce exista in aceste piri, la organizarea si consolidarea de fapt a relatiunilor locale si prin urmare si la dezvoltarea acestor piri.

Implicandu-se datoria suprimen asecată asupra inaltului guvern al piri in speranță ca el va acorda un credit, in considerarea si in considerarea espuselor motive, va la masurile trebuincioase pentru ca sa dis-pa-ruca cauzele aceste ingrijiri, care cu drept cuvint ampu inialie lecturilor acestor piri.

Varietaj.

* (Imparatur si fostul Ring-teatra) Poza oficială din Viena publică un autograf impertesc adresat ministrului president Taffe, prin care descoperă ca Maj. Sa din averea Sa. Privat pe locul unde a stat teatru nenorocit voiesce se zidească un institut imprenat cu o capela memorie, in care in tot anul se se celebreze parastase pentru victimele catastrofei della 8 Decembrie s.c.

* (Multiplimita publica) se aduce din partea societății de lectură „Asociația Saguna” tuturor acelor, cari au binevoit a contribui in ocazia senșiniei publice, din presarea de stful apostol Andrei, in laaintarea societății cu următoarele donații:

— Ilustrata Sa N. Popa 5 f. d. nr. R. Groceanu 5 f. Ioan Bechină 2 f. S. Popescu 2 f. N. Cristea 2 f. N. Frates 2 f. d. nr. C. de Dinca Sclian 2 f. E. Keil 6 f. d. nr. M. Rogea 1 f. B. Dr. Borcia 3 f. Dr. Crișan 2 f. d. nr. Cuntan 3 f. d. nr. Roman 1 f. M. Lazar 2 f. Z. Zoiu 1 f. D. Comșa 2 f. d. nr. Popa 50 cr. d. nr. M. Dancaș 2 f. A. Bacu 1 f. I. Văteșan 50 cr. d. nr. I. Stoica 1 f. d. nr. A. Poparad 1 f. P. Simțion 1 f. N. Imbăruș 1 f. d. nr. S. Mălarin 2 f. N. R. Popa 1 f. d. nr. Zeiner 1 f. 50 cr. d. nr. Rogea 2 f. C. Stejarin 1 f. I. Bologa 1 f. L. Lada 1 f. I. Reberga 2 f. I. Arsenio 1 f. g. locotenentului Buză 1 f. d. nr. Dădila 2 f. b. nesa. E. Pop 1 f. Dr. D. Barciuan 2 f. inv. D. Lazar 30 cr. G. Mateiu jun 3 f. N. N. Ivan 1 f. G. G. Mateiu sen. 3 f. A. Trombitaș 3 f. Dr. Moga 3 f. Dr. Răduciu 1 f. V. Rogan 5 f. N. Borza

1 f. D. Codru 1 f. Dr. Maier 2 f. d. nr. König 5 f. I. Danciu 2 f. I. Belegu 2 f. A. Brote 1 f. E. Brote 1 f. I. Șandor, 4 f. Suma 104 f. 80 cr.

Comitetul angajatorii.

* (Postal) Conform unei ordinații ministeriale cu 31 Decembrie a. c. n. se sistază cursurile diligenței de căte patru ori pe săptămână dintre Brașov, S. Szt. György, Kézdi-Vásárhely, precum și cursul dinlic al curierului între Covasna și Borzsanul-mare. De altă parte del 1 Ianuarie 1882... se sistenzază următoarele cursuri postale:

1. Comunicajunea e dinlic e ca-rioliă trasă de doi cai între Brașov, S. Szt. György, Kézdi-Vásárhely cu care se vor unioici și expeditiuni de de diligență; 2. Comunicajunea dinlic cu carioliă trasă de doi cai între Faldioara și S. Szt. György; 3. Comunicajunea dinlic clăre între Faldioara, S. Szt. György și Kézdi-Vásárhely, cu care se vor espeda și pachete de diligență spre S. Szt. György și Kézdi-Vásárhely. 4. dinlic va comunica un curier de postă între Covasna și Kézdi-Vásárhely; 5. Un curier de postă va comunica dinlic între S. Szt. György și Malaj; 6. In fine S. va comunica dinlic un curier de postă între Kézdi-Vásárhely și Cio-Szereda după a căreie activare pe linia aceasta se sistază carirole cu un cal. — Ordinea cursurilor postale pe linia Prejmer—Uzon este. Inca se va schimba conformându-se schimbărilor de mai sus.

* (Darea de consum.) Direcțiunea de finance din Sibiu provocă pe toți căți sânt îndatoraj piri art. de lege IV din 1881 apți recunoștea datoria de consum până la 8 Ianuarie 1882 se arate căt un vândut din articuli supuși dării de consum sub amănunțit cu pedepșa dela 2—25 l. Tipăriturile de lină pentru scrițarea amintia mai sus se adă la percepto-ratul reg. ung. cu 2 cr. de coala.

* (Vărsatul in comital Făgărașului) aflăm din „Ellenör” (Se vede că Făgărașul, mai aproape de Budapesta de căt de Sibiu) a luat dimensiuni mari. S'a aratit până acum divizi dinta carti 70 au nou. Comisinea sanitară s'a transformat in comisie de epidemie. Ministerul deinterne a decis trimțtarea a trei medici a numit pentru cursuri de epidemie; mai departe inaltajrea gendarmeriei. Vărsatul grasăcu se deosebire in comitee Lissa, Sămbăta-de-sus, Herseni și Venetia inferioară.

* (Din parțile Făgărașului) am primit o corespondență care se sfărășce cu „si” fără punct. — Se o pacuicam?

* (Castrișt.) In comuna Seveva la Cincă a sosit la 7 Decem-brii Ioan Mareș și recepta țeara. A ca să ai aflat pe ai și dormind. I. M. a deșteptat pe soția sa din somn ca se i'ea de cină. Aceasta a pus o pâne si un cuțit pe masa. Necăjit a aruncat bărbatul M. cu pâne și un lovit pe un copil ce dormia. Turburat de aceasta a luat cuțitul și a aruncat deapă soție și a lovit-o așa de rău încuț ca murit. Făptătorul se află in mână jupănit in Clnj.

* (Rectificare.) In anul 148 al Telegrafului Român in articolul comunicat de subscribul sub titlu „Justiția in Ungaria” pe basa unor informații private, despre care mai târziu m'am convins că antisia comunală din Sepreus, nu a fost ascultată in cauza criminalității eliberat de judecătoria din Chișineu, drept aceea prin acesta se recușca și revocarea pasivă de c-atinge antisia comunală din Sepreus in interesul adevărului.*

Un bun patriot.

* (Cum a pntat boala pe Rușii?) Tema aceasta — scrie „Bu-

dapesti Hirlap” — s'a discutat alaltăieri între mai mulți domni la teatru național. La discussiune au participat mai mulți generali, dintre cari unul — care din îmțmplare era oaspe — este cunoscut pentru umorul său mucefăcut și ca un de spirit foarte amuzant. Acest general a formulat trei paragrafi, cari, după părerea sa, neamănă trebuie aplicajți la armată. Așteiași paragrafi sunt: § 1 Un general nu poate fi general. § 2 Un general nu poate fi măgariu. § 3 Dacă totuși se află un măgariu-genera sa un general-măgariu se se alunge la dracu. „Dacă statorin acești trei paragrafi se nu tamen de ei — a diș generalul vom bate pe Rușii.”

* (Istorie curioasă.) După „Rp. H.” scriitorul notariului cercnal din Luban (Neutra) scria face bani falsi, banzoara de cinci și de dece fr. în falsificatorii și a schimbat produsele sale la cassierul comunității; la perceptoatul din Vag-Neu stad însă nu recunoscut falsificatele și s'au dat in urma lor. Când era se aresteze pe falsificator, acesta sa îndușit falsificatele ce mai avu și așa la dănsul nu s'a putut afla altevea decât căteia fină și condus in peni de prabuș. In arca sa au făcut ca a făcut și a căștigat hime de a lu meriie privitytorului arestului și in acele au eșit din curtea judecătoreia. De atunci și-a pierdut urmasii.

* (Sinucidere.) „Foggetlen-eg” are scrie din Timșoara că Iulian Alexandru, funcționar la o-ificiul de tasarea competentelor s'a impusec cu un pistol sub foceșta iubitei sale. Causa sinuciderii ar fi: că mamă sa se Impotriva la căștorina cu o fetiță pe care el o iubiă prea mult. Mamă sa ca se impotriva căștorina a ridicat o acuză asupra lui in urma căreia a fost demisionat din funcțiune. Sămbăta seara fiind de sărbătorie apăsene in țina când fu demisionat, Alexandru s'a dus la locuința iubitei sale. Poarta era înscăunată. El a curut se între, dar i s'a spus că e prea târziu pentru oaspeți. Atunci a statut, că fiind demisionat și ne mai putându-se căștorii lui la viața. O pusecătura de pistol a toate s'au terminat!

* (Din comitalul Torontalului) Lui „P. Li.” si scrie in ce situațiune vor fi volgăbăritatele de acolo prin întrocarea gendarmeriei de stat. „Dela 1 Ianuarie 1882 în-tră in viața și in lo gendarmeria reg. ung, care pânduri și persecu-toarii cari au providut până aci servitajii sigurității publice se vor demisiona, deficiența și inimediatele căștorii au deveni muritori de foame împinșii care in mijocul iernii friguroase nu se termină rui, care va băntui administratiunea noastră demisionat de odată toată pândurime. Este cunoscut că dela fiecare post de securitate doi pânduri erau comandații in cancelaria oficială a solgăbăritului respectiv, un în prim-planu lucrării de cancelaria Lubanda se de-obșe acești servitiori dintre pânduri și ei vor fi demisionajți cu 1 Ianuarie 1882 de odată cu postul la care au aparținut. Incepând dela 1 Ianuarie 1882 solgăbăritatele Torontalului reman fără de ori ce personal servitiorii și după ce pe lângă toate așezările și repeliile „subalterni”, ministerul un-veea se înleagă de solgăbăritaj și după disolajerea posturilor de pânduri au lipsă de personal servitorii stabili, vor fi silijii dela 1 Ianuarie a se supune la următoarea grupă de agende: Solgăbăritaj cu puțin personal de cancelarie vor trebi se curețe, areseacă și înalțăreacă localitățile oficinului; vor trebi se înalțăreacă orșele in- partidele adese ori foarte ascabate, adunate in anticămer; vor trebi se hectografaze și litografaze, vor

trebi se aduce apă, lemne și tot felul de marțurijii și când vor avu timp liber vor duce corespondența la posta, o vor aduce de acolo și vor duce-o și la celelalte derogatorii. Deosebite atențiune vor trebi se află pentru escortarea criminalilor. Aște-sările in casurile cele mai multe sânt departe de localul oficinului. De acolo solgăbăritul va escorta pr criminal in localul oficinului, pentru ca se'l asculte și apoi se'l aducă acă in arest, care trebi se se curețe, areseacă, se dea criminalilor de mănăncare și de beut și se privegheze asupra lor când ea la preambulare etc. etc.*

PARTEA ȘTIINȚIFICĂ ȘI LITERARĂ.

Metodica specială

a Știintului Religiozic in scoalele poporale.

(Inchisur).

§ 19. Catechismul.

A doua parte din scoala ce trebi se urmărească Știindul Religiozic in scoalele poporale este: a face din elev un bun și luminat creștin, va se dișa a nimeni ca elev terminând anii scoalei poporale se este:

a) cari sânt datoritiile și drepturile lui ca creștin ortodox și

b) ce crede și pentru ce crede el așa și nu altmăntura; se șie sco la sunta depre temeinicia Religiozicului sale.

Acastă parte nu se poate tracta numai prin istorisiri, ci trebi se recurgem la carti.

1. Ce trebi să dătoritiile creștinești s'ar pută dice că elevii le cunosc din esemple și istorisiri despre lucrări religioase și morale. Dar din aceste esemple și istorisiri despre fapte concrete, elevii trebi se șie formeze anumite maxime pentru viață, anumite fel abstracte. Aceste se pot învăța numai din carte, pe care elevul se o aibă și in viața practică ca îndreptar.

2. Ce trebi să drepturile creștinului ortodox din Austro-Ungaria, in esemple și istorisiri nu s'a putut lua privire la ele, și nici se pot espune decât cu ajutorul cărți, carea și in viitoru ar se conduce pe fito-riul membru al Bisericii. De altă parte

3. Dogmele ceștiunile de credință nu se pot espune in istorisiri și asemnării. Ele, fiind indispensabile pentru fie care creștin, ca și normele sau legile de conducere in viața practică, trebiuse învățate din carte, din Catechism.

§ 20. Propunerea metodică a Catechismului.

Dacă dăm elevului Catechismul, nu îl dăm ca să îl învețe de rost, se memorizeze dova cuvinte fără înțeles, ci mai mult spre a fi in mijloc d'ajuti rova in memorie explicărea Invetătorului. Prin urmare Invetătorul nu este iertat se se mulțamească cu a prescrie simpla materialul de memorisiri, ci pe acela are se'l explică la înțeles.

Și in explicărea Catechismului Invetătorului are se se folosescă de a metodul desvolat la cele alate părți din Știindul Religiozic. El trebi se esplice mai mult prin întrebări, și unde numai este cu puțină se începoie cele necunoscute elevilor de cele deja cunoscute.

Dacă in partea despre Credință nu o va pută face aceasta in toate cursurile, apoi in partea despre morală (dragoste și mădăcie) o poate cu înlesnire. Căci partea despre morală nu e altă decât o grupare in căvta sistematică a materialului deja parcurs

